

kornlager der kornlogistikken er enklere og kornproduksjo-

tet fordi FK Agri tok samfunnsansvar og sikret norsk logistikk. Siloen er sånn sett et redskap for å sikre lagerkapasitet totalt sett. Den kan også være et redskap for beredskap, men poenget må være å forbedre logistikken, sier han.

Smedshaug viser til at det å se produksjonen og beredskapen i et totalperspektiv også var poenget da Statens Kornforretning ble opprettet i 1928. Nå har vi samme debatten, men under nye forutsetninger, påpeker han.

– Ikke godt nok

Tidligere forsvarssjef og nå leder for totalberedskapskommissjonen, Harald Sunde, konkluderte under seminaret med at Norge ikke har et beredskapssystem «tilpasset vår tid». Ei heller et system som er godt nok.

Sunde mener punkt én blir å foreta en risiko- og sårbarhetsanalyse. Den må vedtas politisk, noe som aldri skjedde under borgerlig styre i 2013–21.

Proaktivt

Sunde mener fire faktorer er helt vitale å se på: Den sikkerhetspolitiske situasjonen, teknologi, klimaendringer og demografi.

I 2040 ventes verden å passere 10,2 milliarder mennesker. FN venter at verdens tilgang på mat må økes med 60 prosent innen 2050 for å dekke behovene.

– Hvem skal produsere og fordele denne maten? 85 prosent av alle mat- og vannforsyninger eies av private. Skal vi bygge beredskap, må vi ha et strategisk og langsiktig partnerskap mellom det offentlige og det private. Vi må gå fra et reaktivt til et proaktivt beredskapssystem. Det er ikke så vanskelig, men krever noen ressurser, sa Harald Sunde. ■

Beredskapslager: – Vi anbefaler lagerhold for kortvarige kriser, og at man muligjgør langsiktig omstilling, sa Agri-leder Christian Anton Smedshaug under seminaret. Her er han i samtale med statssekretær Wenche Westberg.

Anbefaler kornlager for seks måneders forbruk

En ny rapport fra AgriAnalyse anbefaler at Norge etablerer en lagerkapasitet på rundt 200 000 tonn, der mathvete prioriteres. Lageret skal dekke et halvt års forbruk.

MATBEREDSKAP

Tekst og foto: **Anders Sandbu**

AgriAnalyse og Den norske Atlanterhavs-komité arrangerte i slutten av oktober et felles seminar i Oslo. Seminaret tok for seg beredskapssituasjonen i Norge, sett i lys av pandemien og krigen i Ukraina.

Her la AgriAnalyse fram en ny rapport, med anbefalinger til myndighetene på matberedskap og beredskap av legemidler/utstyr.

Her er anbefalingene

Her er anbefalingene på matberedskap:

* Norge etablerer en ordning for kornberedskap med lager som dekker seks måneders forbruk av korn. Ordningen skal inkludere ferdigvarer ved utgangen av andre kvartal hvert år. I dagens strukturer er det kun muligheter for to til tre måneders forbruk.

* Ordningen innebærer at Norge bør ha en beredskapslager-kapasitet på rundt 200 000 tonn, der mathvete prioriteres. Årsaken er at importbehovet der er stort – og at den årlige avlingsvariasjonen er høyest på mathveten.

«Et slikt lager vil sikre at vi fortsatt har korn på lager og kan gjøre tilpasninger utover vinteren og våren før neste avlingssesong», skriver AgriAnalyse i rapporten.

Utvalget ser for seg en vinn-vinn-situasjon ved at kornproduksjonen styrkes hos bonden, og at mottaks- og lagerkapasiteten økes i kornmottakene.

* «Det betyr at nyinvesteringene i første omgang bør skje i kornområdene med betydelig matkornproduksjon, det vil si rundt Oslofjorden, på Romerike og i Mjøsområdet. Det innebærer videre at det bør satse på å øke lagerkapasiteten hos både mottakene og hos små og mellomstore bruk», heter det.

* Legge til rette for økt lagring av ulike hvetekvaliteter på mottakene, gjennom tilstrekkelig antall celler i siloene. De ulike hveteklassene vil da kunne være tilgjengelige i større grad fra norsk kornhøst fra år til år.

Et lager på 200 000 tonn korn vil ifølge AgriAnalyse ha en verdi per august 2022 på rundt 800 millioner kroner. Men: «Den viktigste matberedskapen er vår løpende produksjon, og vår beste beredskap generelt, er vår omstillingsevne ved en mulig krise», skriver de.

* Øke såkornlageret som nå reetableres, fra å dekke 20 prosent av behovet og opp til rundt halvparten av behovet. AgriAnalyse mener dette lageret bør utvides fra dagens 15 000 tonn til 40 000 tonn. Staten skal dekke kostnadene.

* Siden også grasfrø kan bli en begrensende faktor, anbefales det at myndighetene vurderer å etablere et minimumsnivå for lagerbeholdning også der.

Mange års nedbygging

Norge har over tid bygd ned matberedskapen. I 1995 gikk Norge fra tolv til seks måneders beredskap. I 2003 ble ordningen avvirket. Kornlagre ble ombygd, uten at de tidligere lagrene ble erstattet med noe annet.

– I dag har vi ingen formell beredskapslagring for korn eller sluttprodukter for jordbruksprodukter, fastslo AgriAnalyse-leder Christian Anton Smedshaug under seminaret.

Samtidig mener han Norge i dag har en vesentlig større omstillingsevne enn etter andre verdenskrig, siden vi nå har en vesentlig høyere kornproduksjon.

Enige med direktoratet

AgriAnalyses anbefaling om seks månederslagre er i tråd med hva Landbruksdirektoratet tidligere i år skisserte. Partene er også enige om:

* Integreert lagring og statlig eierskap til kornet.

* Lagringen skjer i form av korn, og ikke mel.

* Anleggsstrukturen bør i størst mulig grad styres av markedet.

* Utforminger med norsk og/eller importert vare bør vurderes. ■

Se også sak side 13.